

SBM 949 Godthåb etape IV

Bygherrerapport

Skanderup Sogn, Hjlemslev Herred, Århus Amt. Stednr.16.02.08. sb. 138

Ved udgravning af et ca. 2742 m² stort areal udlagt som permanent jorddepot / støjvold nordligst i området ved Godthåb er der udgravet stolpehuller hvoraf der kan udredes fem huse. Husene dateres typologisk til germansk jernalder og vikingetid. To af husene tilhører Trelleborgtypen (ca. 950-1050). Endvidere er der udgravet flere kogestensgruber og et grubehus. Der er påvist en stor opfyldt kløft / slugt beliggende nord-syd i hele området. Udført af Søren Timm Christensen og Susanne Nissen Gram, Skanderborg Museum 2005.

SKANDERBORG MUSEUM

<i>År</i>	<i>Periode</i>	
1500	Nyere tid	
1050	Middelalder	
900	Vikingetid	yngre ældre
775/800	Germansk jernalder	yngre ældre
530	Romersk jernalder	yngre ældre
375	Førromersk jernalder	
160		
Kr.f.		
500	Yngre bronzealder	VI V IV
1000	Ældre bronzealder	III II I
1700	Senneolitikum	
2400	Stridsøksekultur/ Enkeltgravskultur/ Mellemlolitikum B	
2800	Tragtbægerkultur/ Mellemlolitikum A	Grubekeramisk kultur
3200	Tragtbægerkultur/ Tidlig neolitikum	
3900	Ertebøllekultur	
5400	Kongemosekultur	
6800	Maglemosekultur	
9000	Ahrensburgkultur	
10.000	Brommekultur	
11.500	Federmesserkultur	
12.000	Hamburgkultur	

Figur 1 Tidstavle efter: Hvass, S. (Red.). *Vor Skjulte Kulturarv*, 2000

Indholdsfortegnelse

Tidstavle	side	2
Indholdsfortegnelse	side	3
Baggrund for undersøgelsen	side	4
Administrative data	side	4
Topografi	side	5
Målesystem	side	6
Undersøgelsens forløb og metode	side	6
Undersøgelsens resultater	side	8
Hus og konstruktionsbeskrivelse	side	10
K300	side	10
K301	side	12
K302	side	14
K303	side	16
K304	side	18
K305	side	20
K306	side	21
K307	side	22
Anlægsbeskrivelser	side	24
Fremtidigt arbejde	side	28

Baggrund for undersøgelsen

Som opfølgning på resultaterne fra prøvegravningen i 2004 er der prioriteret og foretaget udgravning / muldafrømning af et 2742 m² stort areal.

I forbindelse med, at et område nordligst på matr. Nr. 16a, Skanderup Sogn, Hjelmslev Herred, Århus Amt sidst i projektfasen udlagdes til permanent jorddepot / støjvold blev et ca. 4000 m² stort areal prøvegravet i november 2004.

Arealet indgår som et randområde i det ca. 7 hektar store areal, der er udlagt til erhvervsmæssig bebyggelse. Hele arealet har været underlagt omfattende arkæologiske undersøgelser i 2003 og 2004 (SBM 949 Godthåb etape I, II og III) og resultaterne herfra er p.t. under bearbejdning.

Undersøgelserne har påvist aktivitetsspor fra ældre stenalder (ca. 9000 – ca. 4000 f. Kr.). Et mere kontinuerligt forløb af bebyggelsen ses fra førromersk jernalder (ca. 500 f. Kr. – 0) til ældre romersk jernalder (0 – ca. 160 e. Kr.) og igen fra sen yngre romertid til ældre germanertid (ca. 350 – 450 e. Kr.) samt vikingetid (ca. 750-1000 e.Kr.). Endvidere er der påvist spredt bebyggelse fra middelalderen (ca. 1200-1400 e. Kr.).

Umiddelbart vest for det aktuelle udgravningsområde er der udgravet 10 grubehuse (markeret med rødt), to brønde (markeret med grønt), flere mulige hegnforløb samt talrige stolpehuller og gruber. Grubehuse er betegnelsen for en delvis nedgravet værkstedshytte, hvori forskellige håndværk såsom smedearbejde, glasarbejde, træforarbejdning samt andre mere huslige sysler som vævning mv. har været foretaget. Hustypen kendes over hele landet fra germansk jernalder (ca. 400 e.Kr. – ca. 750 e. Kr.) og især i hele vikingetiden (ca. 750 e.Kr. – 1050 e. Kr.) og videre frem i middelalderen til ca. 1300-tallet.

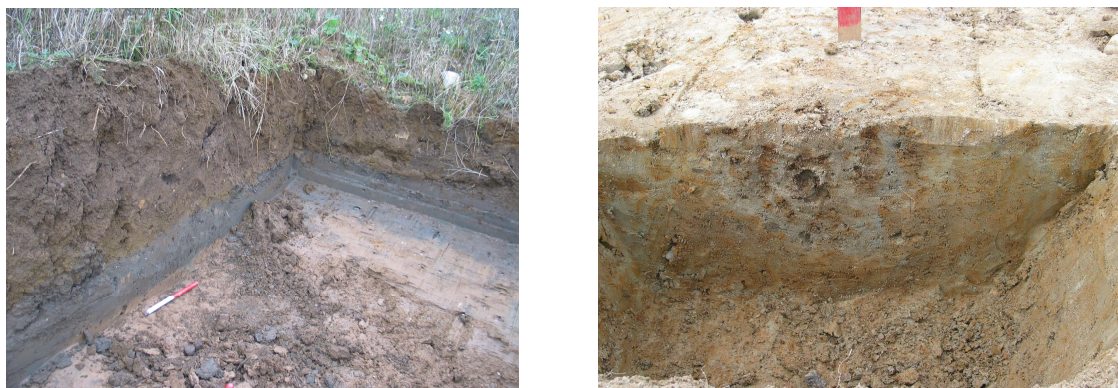
I grubehusene ved Godthåb etape III er der under udgravningen i 2004 fundet forskellige genstande, som daterer disse til vikingetid. Således er der fundet flere keramikskår fra kar af typen halvkuglekar, svaleredekar og østersøkar. Desuden en enkelt hel samt flere brudstykker af vævevægte, som har dannet lod i de opspændte tråde på de opretstående væve, tenvægte i forskellige udformninger, en meget velbevaret gul glasperle med indlagte sorte og røde glastråde, en teglfarvet mat glasperle med facetslebne hjørner, flere fragmenterede hvæssesten af importeret norsk skifer, og smedeskæl, som tyder på smedearbejde m.m. I området umiddelbart øst for det aktuelle er der nordligst udgravet tre grubehuse, hvoraf det største er ca. 6 m langt og ca. 4 m bredt. Sydligst i samme område er der afdækket stolpehuller fra et hus med rundbuede vægge. Dette hus kan typologisk dateres til ca. 900-tallet og må med baggrund i nord-syd orienteringen have udgjort en økonomibygning, hvilket vil sige et hus benyttet til opbevaring og lignende, men formentlig ikke til beboelse. I det største af grubehusene i området mod øst blev der udover keramik fundet en intakt nøgle af jern, et lille metalbeslag, et fragment af en tenvægt samt rester af dyreknogler. Samme hus har en mere speciel indretning end de øvrige udgravede på området. Således tyder det på, at huset har været indrettet med bænke langs væggene samt kan have haft en mere betydelig funktion end blot arbejdshytte. Den videre bearbejdning af de indsamlede opmålinger og fund kan forhåbentlig bringe os nærmere en tolkning af hvilken funktion huset har haft.

Ovennævnte udgravningsresultater dannede således grundlag for at der kunne argumenteres for en totaludgravning (etape IV) af området, som skulle inddrages til permanent mulddepot / støjvold.

Administrative data

Den arkæologiske undersøgelse finansieredes af Skanderborg Kommune. Kulturarvsstyrelsen ville ikke pålægge bygherre en udgravning af området, idet instansen skønnede, at en deponering / opdyngning af muld over fortidsminderne ikke ville skade disse. Egne erfaringer fra udgravningen i 2004 viste dog tydelige forandringer i muldrag og de underliggende anlægsspor i de områder, hvor jord midlertidigt var opdyngnet. Forandringerne viste sig som blåfarvning af muldrag, fylden i

anlægssporene samt af råjorden (fig.1). Under afgravningen udsendte den komprimerede muldjord desuden en meget ildelugtende stank af råddenskab.

Fig. 1 Blåfarvning af muld og råjord efter tryk fra opdyngnet jord. Stolpehullet til højre sås i den aktuelle udgravning (Godthåb etape IV)

Skanderborg Museum fremlagde problematikken for Skanderborg Kommune, som herefter viste velvilje ved at bevillige 225.000 kr. til en totaludgravning af det berørte område. Skanderborg Museum er ansvarlig for undersøgelserne, og al originaldokumentation samt de indsamlede oldsager opbevares her.

Topografi

Fig. 2 Maalebordskort, udsnit med udgravningsområdet Godthåb midt i billedet

Området udgør et skrånende terræn, som mod nord afgrænses af den øst-vestgående nedgravede motorvej E45. Sydligst afgrænses arealet af den nyetablerede stamvej A. Blomsvej i erhvervsområdet. Udgravningen afdækkede en slugt / kløft beliggende nord-syd (fig. 2). Denne sås som en sænkning før muldafrømningen og er ligeledes lokaliseret videre mod sydvest ved de omfattende udgravninger under SBM 949 etape II og III. En forgrening udgørende en lavere del af slugten er fyldt til i løbet af oldtiden, idet en del anlægsspor i form af stolpehuller og kogestensgruber sås nedgravet i slugtens fyld. Bebyggelsen synes dog at respektere den dybeste del af slugten hvorfor man kan formode, at denne har været mere markant i oldtiden.

Målesystem

De afdækkede anlæg i udgravningsfeltet blev opmålt / tegnet med pantograf i 1:50.

Indmålingspunkterne, der skal fikserer tegningerne i UTM og feltgrænser er indmålt med GPS af landmålingstekniker Ib Radoor og stud. mag. Peter Bye fra Moesgård Museum (fig. 3). De afdækkede flader og indmålingspunkterne er fikseret med GPS i UTM. Samtlige data er siden bearbejdet af stud. mag. Peter Jensen i gis-programmet Mapinfo i system 32 ED 50. Udvalgte snit er digitaliseret i plant meter af undertegnede.

Fig. 3 Opmåling af fixpunkter med GPS

Undersøgelsens forløb og metode

I perioden 10.8 – 1.9. 2005 blev der foretaget en muldafrømning i et prioriteret område på 2742 m². Overvågningen af muldafrømningen og de arkæologiske undersøgelser blev foretaget af Stud.mag. Karin Poulsen, stud. mag.(assistent) Søren Timm Christensen og Cand. mag. (daglig leder) Susanne Nissen Gram. I dagene efter den 1.9 er der foretaget fundvask og bearbejdning af det indsamlede materiale for udarbejdelse af en byherre- og udgravningsrapport. Søren Timm Christensen og Susanne Nissen Gram er ansvarlige for disse rapporter.

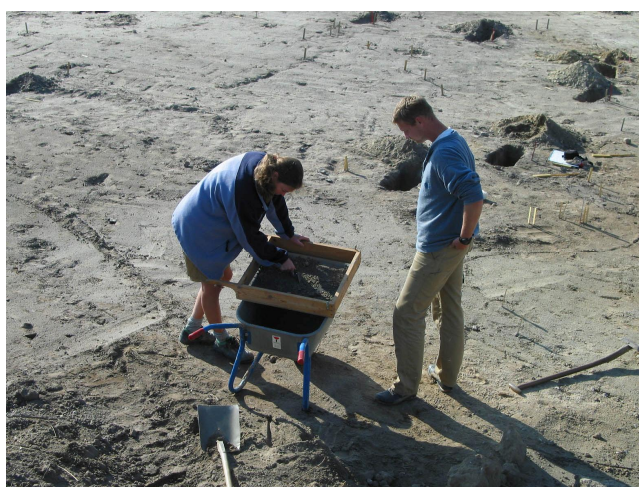

Fig. 4. Mulden afgraves af gravemaskine

Over hele området lå et op til 1 m tykt ekstra lag muld, som var opdynget i forbindelse med anlæggelse af vejarealerne i området. Fjernelsen af det tykke muldlag krævede en del ekstra maskintid. Mulden blev afrømmet i ca. 20 m brede baner med gravemaskine på bånd fra entreprenørfirmaet Ole Sommer i Ry (fig. 4). Området længst mod øst og længst mod vest blev afdækket først. Efter endt registrering og udgravning kunne jorden fra det resterende midterstykke lægges ud på fladen og arealet frilægges til undersøgelse.

De afdækkede anlæg har alle fået et fortløbende A-nr. fra A8140 til A8575. De fleste stolpehuller, som kunne relateres til huse og hegn blev snittet. I anlægslisten er indført de snittede anlæg samt de anlæg, som relateres til konstruktioner. Et enkelt hus K307 er først identificeret ved efterbearbejdningen af de digitale data, og alle stolpehullerne i dette er derfor ikke snittede. Alle kogestensgruber og øvrige gruber blev snittet og flere endvidere tømt. Grubehuset K303 blev snittet øst-vest og siden tømt, hvorved en del af jorden blev tørsoldet på stedet.

Alle fundene har fået fortløbende X-nr. begyndende med X2002. Plantegningerne er nummereret fortløbende med T-nr. begyndende med T-2500 og snittegninger er nummereret med PFT-nr begyndende med PFT-400. Der blev løbende udtaget floteringsprøver af udvalgte anlæg. Disse har fået x-nr og er sendt til flotering på Moesgård Museum. Mulden fra enkelte anlæg blev delvis tørsoldet i 3 mm sold på stedet (fig. 5). Fotos blev optaget digitalt.

Fig. 5 Grubehusfylden tørsoldes

Undersøgelsens resultater

Efter muldafrømningen fremkom i den vestlige del af feltet en stor koncentration af anlæg bestående af hovedsagelig stolpehuller. Disse kunne siden udskilles til fem huse K300-K302, K304, K307 i forskellige faser (fig.6-13, fig. 16) samt to mindre hegnsløb K305 og K306 (fig. 14-15) (alle huse og hegn er beskrevet detaljeret på vedlagte skemaer). Den midterste del af udgravningsområdet bar præg af den tidligere omtalte tilfyldte slugt / kløft A8139. I nyere tid havde en omfattende dræning af området gennemgravet en del af fylden i slugten. Østligst i udgravningsområdet blev der afdækket et enkelt grubehus K303, en lertagningsgrube, en mulig ovn samt et par mindre gruber med ukendt funktion.

De udgravede anlæg skal ses i relation til de tidligere udgravede grubehuse (etape III) beliggende vest for udgravningsfeltet samt anlægssporene i form af grubehuse og to huse af Trelleborgtypen øst for feltet (se vedlagte oversigtsplan).

De fem huse vestligst i feltet er alle treskibede langhuse, der ikke umiddelbart kan dateres på baggrund af fundne oldsager, men udelukkende på baggrund af hustypologi. Det ser således ud til, at det ældste hus på pladsen udgøres af det nordvestligst beliggende hus K300 (fig.6), idet dette muligvis kan dateres til yngre germansk jernalder. Ved frilægningen kunne der kun identificeres et enkelt sæt tagbærende stolper i husets østende. Grundet store opdyngede jordbunker, som det ville være for bekosteligt at fjerne, er husets afslutning mod vest ikke klarlagt. Huset blev afdækket i en længde af ca. 15 m og en bredde på ca. 6 m med orienteringen øst-vest. Indgangspartierne lå forskudt for hinanden i nord- og sydfacaden. (For nærmere beskrivelse se vedlagte udspecificerede husbeskrivelser). De to huse K301 (fig. 8-9) og K304 (fig.13) skal nok snarere dateres til vikingetiden og ca. 950-1050 e. Kr. på baggrund af typen med de rundbuede vægge (Trelleborgtypen). Husene havde tagbærende stolper i gavlen og to sæt inde i rummet. hus K301 var ca. 18 m langt, ca. 6,6 m bredt på det bredeste sted og målte ca. 5,2 m i gavlbredde. Der blev konstateret mulige indgangs stolper i husets vestfacade. Med orienteringen nord-syd er der muligvis snarere tale om, at huset har haft funktion som økonomibygning frem for beboelse. En del af stolperne i nordvestvæggen var erkendt under prøvegravningen, men på daværende tidspunkt blev disse tolket som et hegnsløb.

Hus K304 var af samme konstruktion som K301, men der var kun bevaret tre sæt tagbærende stolper. Det må dog formodes, at der oprindeligt har været fire sæt. Den bevarede del af huset målte ca. 13 m i længden, men da husets østlige del sandsynligvis blev bortgravet af maskinen sammen med kulturlaget over slugten, skal der tillægges ca. 5 m i øst indtil gavlenden. Dermed vil længden i alt have udgjort ca. 18 meter, som også var gældende for Hus K301. Bredden af huset målt det bredeste sted udgjorde ca. 6,75 og ved gavlen ca. 5 m. Der blev ikke erkendt indgangs stolper. Under bearbejdningen af data registreredes et lille treskibet hus K307 (fig. 16) beliggende øst-vest og umiddelbart vest for K304. Husets længde udgjorde ca. 10 m og bredden ca. 4 m. Stolpehullerne er ikke snittet, men der syntes at have været tre sæt tagbærende stolper bevaret. Husets ringe størrelse taget i betragtning har det nok haft funktion som en økonomibygning – måske i tilknytning til hus K304.

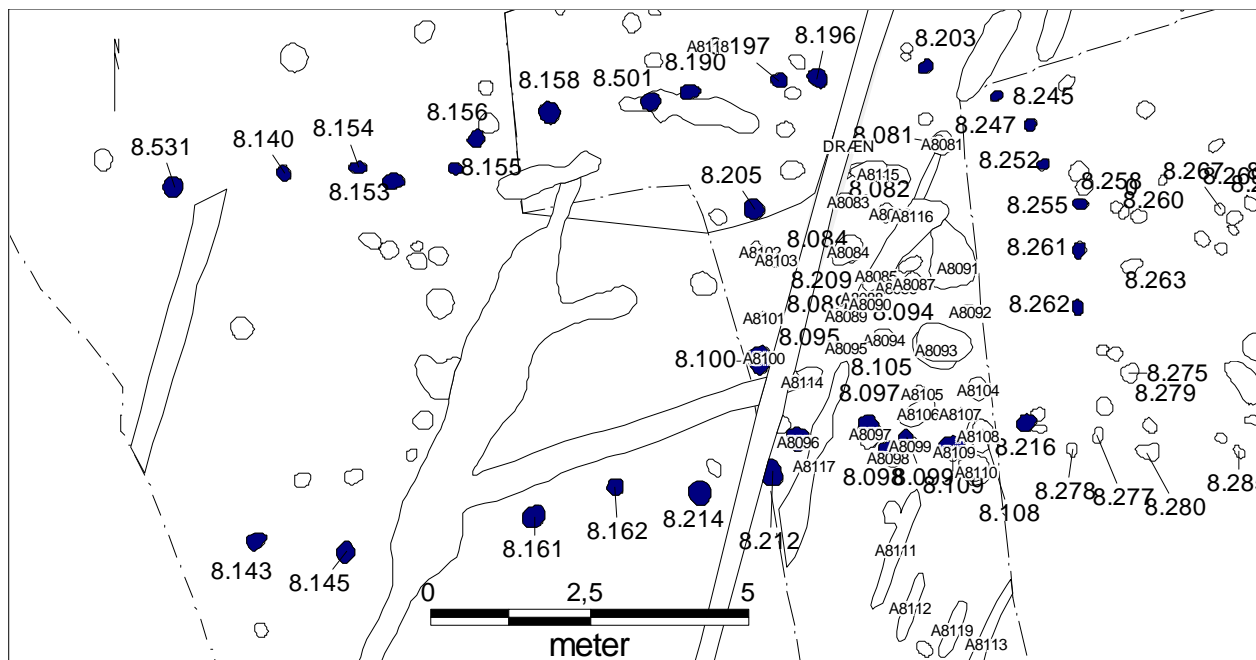
Hus K302 (fig. 10-11) dateres ligeledes typologisk til vikingetiden og er beliggende nord-syd vestligst i feltet. Dette hus adskiller sig en smule i udformningen fra de øvrige ved, at det eneste bevarede sæt tagbærende stolper lå mindre end en meter fra vægstolperne. Indgangs stolper blev lokaliseret i østfacadens nordlige del. Den sydlige del af huset strakte sig ud i udgravningen fra etape II, men syntes ikke registreret her. Huset må have haft en funktion som økonomibygning. Umiddelbart nord for indgangspartiet udgik et dobbeltradede hegn K306 (fig. 15) Dette kunne følges over ca. 8 m mod øst. Imellem de to nord-syd orienterede huse K301 og K302 blev der ligeledes registreret et hegnsløb K305 (fig. 14). Dette havde orienteringen nordøst-sydvest og kunne følges over ca. 11 m. Ved den digitale efterbearbejdning ses det, at hegnen mod syd slår et knæk og drejer mod vest, hvor et lignende løb K150 er registreret ved udgravningens etape III.

Det er vanskeligt at afgøre, hvorledes kronologien mellem de enkelte huse forholder sig, da de ikke umiddelbart relaterer sig stratigrafisk til hinanden. Hus K301 synes at ligge for tæt på Hus K304 til at kunne tilhøre samme gårdsanlæg. Placeringen af K302 synes derimod mere oplagt for en relation til et gårdsanlæg med K304, men da placeringen af de tagbærende stolper tæt på væggen i K302 tyder på en lidt yngre datering af huset end K304 er det usikkert, hvorvidt der er overensstemmelse i funktionstiden mellem K302 og K304. Det var ikke muligt med den aktuelle udgravning at afgøre om de to hustyper kan have eksisteret samtidigt.

Hus og konstruktionsbeskrivelse

K-nr: K300

Fig. 6 Hus K300 digital Mapinfo-plan

Fig. 7 Hus K300 udgraves

Klassifikation: Langhus. Fig. 6-7.

Datering: Huset kunne ikke dateres på baggrund af fund, og må typologisk set dateres til germansk jernalder, muligvis yngre germansk jernalder.

Orientering: Huset er orienteret øst-vest.

Beskrivelse af bygningen samt udgravningsmetoden:

Huset er tegnet i fladen i 1:50 på pantograftegningerne: T2500, T2503, T2507, og de snittede anlæg er tegnet i 1:20 på profiltegning PFT 404. Der er ikke udtaget prøver fra stolpehullerne, ligesom den resterende halvdel af de snittede anlæg ikke er tømt.

Længde/bredde: Længden af huset, eller den fremgravede del, udgjorde ca. 15 m og bredden ca. 6 m. Afstanden fra gavl til det registrerede sæt tagbærende stolper var 4,5 til 5 m. I huset blev der registreret et sikkert sæt tagbærende stolper samt et muligt sæt vest herfor.

Tagbærende stolper: A8100, A8205 målte 43 og 52 cm i bredden og 38 til 40 cm i dybden. Der var 2,3 meter mellem de tagbærende stolper i husets tværretning og 2 meter fra den nordlige tagbærende stolpe til nordvæggen og 2,7 meter fra den søndre tagbærende stolpe til sydvæggen. Fylden bestod af lyst, gråbrunt sand opblandet med gulgråt undergrundsler. Muligvis skal A8149 og A8505 også tolkes som tagbærende stolper, men disse var væsentligt dårligere bevarede.

Indgangssteder: Huset har haft to indgange lidt forskudt for hinanden, en i henholdsvis nord og sydvæg. Nordindgangen bestod af A8155 og A8153 og sydindgangen af A8096 og A8097.

Vægstolper: A8143, A8145, A8161, A8162, A8214, A8212, A8215, A8098, A8109, A8116, A8262, A8261, A8252, A8247, A8203, A8196, A8190, A8158, A8156, A8502, A8501, A8154, A8140. Vægstolperne varierede i størrelsen fra 5 til 36 cm i dybden og mellem 14 og 40 cm i bredden. Fylden bestod for størstedelen af homogent mellemgråbrunt sand.

Skillevægge: Der kunne ikke erkendes konstruktioner efter skillevægge eller båseskallerum.

Ildsteder: Der var ingen spor efter ildsted

Andet: Huset blev ikke udgravet i sin helhed, da vestenden lå under store dynger af muld og råjord. Disse bunker var placeret på arealet i forbindelse med anlæggelsen af mulddepotet før udgravningsarbejdet. Det blev under udgravningen skønnet, at de mange maskintimer, der skulle bruges for at flytte mulden, ikke ville være økonomisk forsvarligt i forhold til udbyttet. Husets vestende blev derved ikke klarlagt.

Stratigrafi: Huset relaterede sig stratigrafisk ikke til andre af udgravningens huse, men i østgavlen var der en del forstyrrende anlæg, som enten kan have haft tidligere eller senere funktioner. Nogle af disse anlæg skal muligvis ses i forbindelse/sammenhæng med K304 og er dermed yngre. De anlæg, der lå mellem K300 og K304 er under efterbearbejdningen blevet udskilt som et hus (K307), dog uden at denne tolkning er understøttet ved snitning af stolperne. Derfor må denne tolkning kun opfattes som en hypotese. Huset K300 skal sandsynligvis ikke ses i sammenhæng med de resterende huse fra udgravningen på Godthåb etape IV, og synes ikke at indgå i de gårdsanlæg fra vikingetiden, der har været opført på stedet. Måske bør huset K300 snarere ses i sammenhæng med anlægssporene fra Godthåb etape I, og skal muligvis ses i tilknytning til nogle af de tidligste grubehuse fra Godthåb etape III.

K-nr: K301

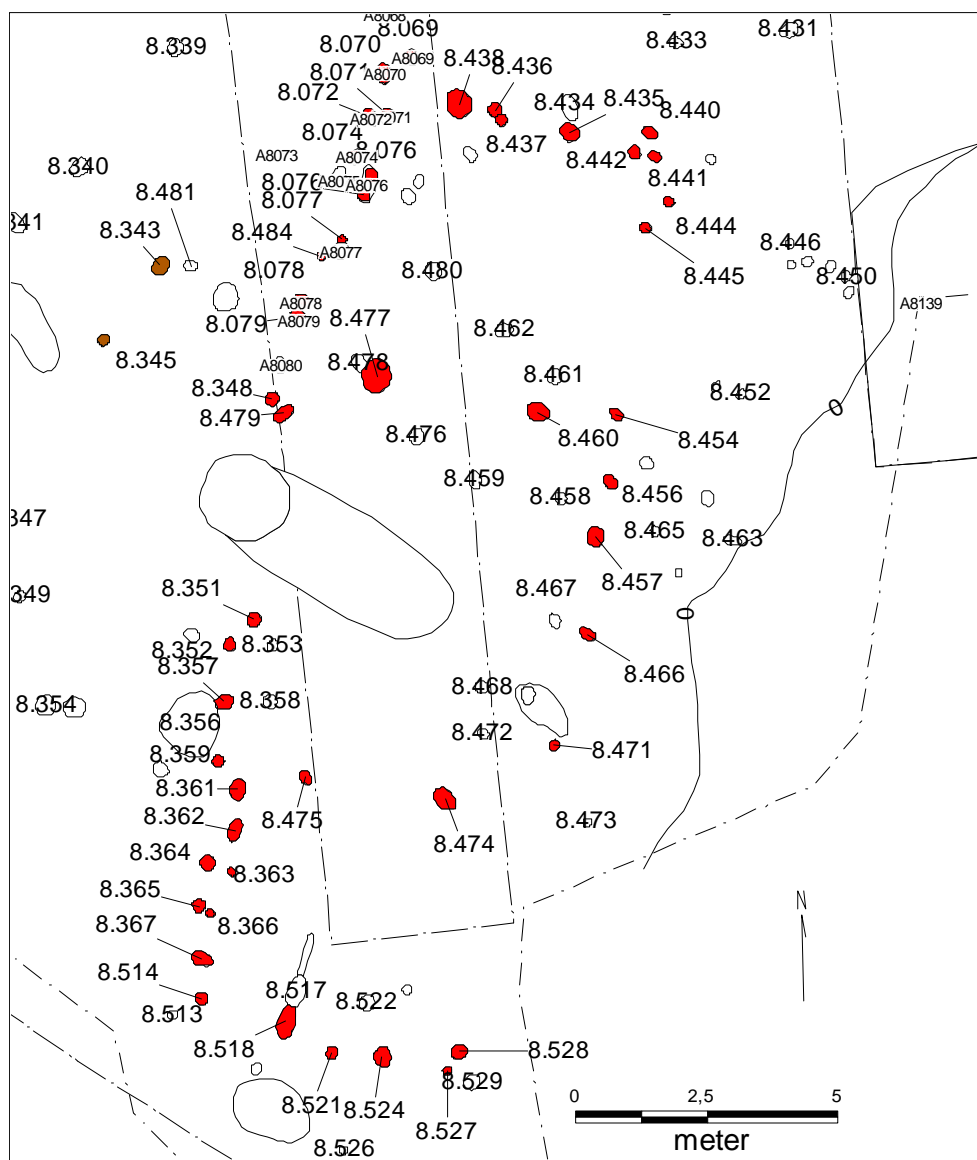

Fig. 8. Hus K301 digital Mapinfo-plan

Klassifikation: Langhus, økonomibygning. Fig. 8-9.

Datering: Huset dateres til vikingetid på baggrund af hustypologien - rundbuede vægge, tagbærende stolper i gavlen og kun to sæt tagbærende stolper i husets rum (Trelleborg typen). Huset dateres derfor til perioden mellem ca. 950-1050 e.Kr. Dog kan det ikke udelukkes, at huset er ældre, men der blev ikke gjort fund i husets stolpehuller som kan underbygge dette. I de nærliggende områder er der gjort fund både i form af keramik og løsfund som underbygger dateringen ca. 950-1050 e.Kr.

Orientering: Huset er orienteret nordøst - sydvest.

Beskrivelse af bygningen samt udgravningsmetoden:

Efter muldafrømningen med maskine blev huset opmålt i fladen, med feltpantograf i målestok 1:50 og findes på tegningerne: T2510, T2521, T2522, T2523, T2524, T2525, T2528. Alle snit er tegnet i 1:20 på profiltegning PFT403.

Husets tagbærende stolper er alle snittet i husets tværretning og opmålt i 1:20. Udvalgte vægstolper er ligeledes snittet i husets tværretning og tegnet i 1:20. Der er ikke udtaget prøver fra husets stolper ligesom disse heller ikke blev tømt efter snitning. Alle tagbærende stolper blev snittet, men kun et udvalg af vægstolperne blev snittet.

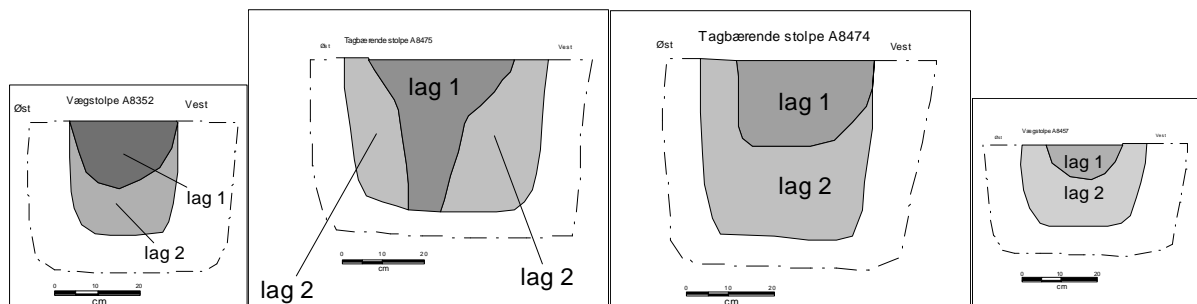

Fig. 9 profilsnit af vægstolper A8352, A8457 og tagbærende stolper A8475, A8474 i hus K301

Længde/bredde: Huset var ca. 18 m. langt og 6,6 m. bredt på det bredeste sted og havde 5,2 m. brede gavle. Afstanden mellem de tagbærende stolper udgjorde henholdsvis 5,4 m., 7,7 m. og 5 m. målt fra nord mod syd. Huset havde fire sæt tagbærende stolper, et sæt i hver gavl og to sæt inde i husrummet.

Tagbærende stolper: Husets tagbærende konstruktion bestod af fire fag tagbærende stolper A8438, A8435, A8477, A8460, A8475 (fig. 9), A8474 (fig.9), A8518, A8524, hvoraf de to fag var placeret i husets gavle. Dimensionerne på de tagbærende stolper var fra 22 til 50 cm i bredden og mellem 14 og 42 cm i dybden. Kun det sydligste sæt i husets gavl afveg ved at være mindre end de tre andre sæt. Fylden i stolperne varierede fra lyst, gråt, leret sand til mørk gråt leret sand, indeholdende enkelte trækulsnister og spættet med jernudfældningspletter.

Indgangsstopler: Mulige indgangsstopler: A8352 (fig. 9), A8357 i vestvæggen. Disse vægstolper tolkes som indgangsstopler, da de var noget dybere end de øvrige snittede.

Vægstolper: Snittet: A8074, A8365, A8366, A8079, A8471, A8457 (fig. 9), A8445, A8514, A8528, A8361, A8351, A8070, A8076, A8440, A8440, A8442, A8441, A8521(gavl).

Ikke snittet: A8456, A8454, A8444, A8077, A8484, A8078, A8348, A8479, A8466, A8367, A8364, A8363, A8362, A8359, A8072, A8071, A8069, A8527, A8436 (gavl), A8437 (gavl).

Vægstolperne varierede fra 20 til 32 cm i bredden og havde en dybde på mellem 8 og 30 cm. Fylden varierede fra lyst, gråt sand til mørkt, gråbrunt sand, spættet enkelte steder med jernudfældning.

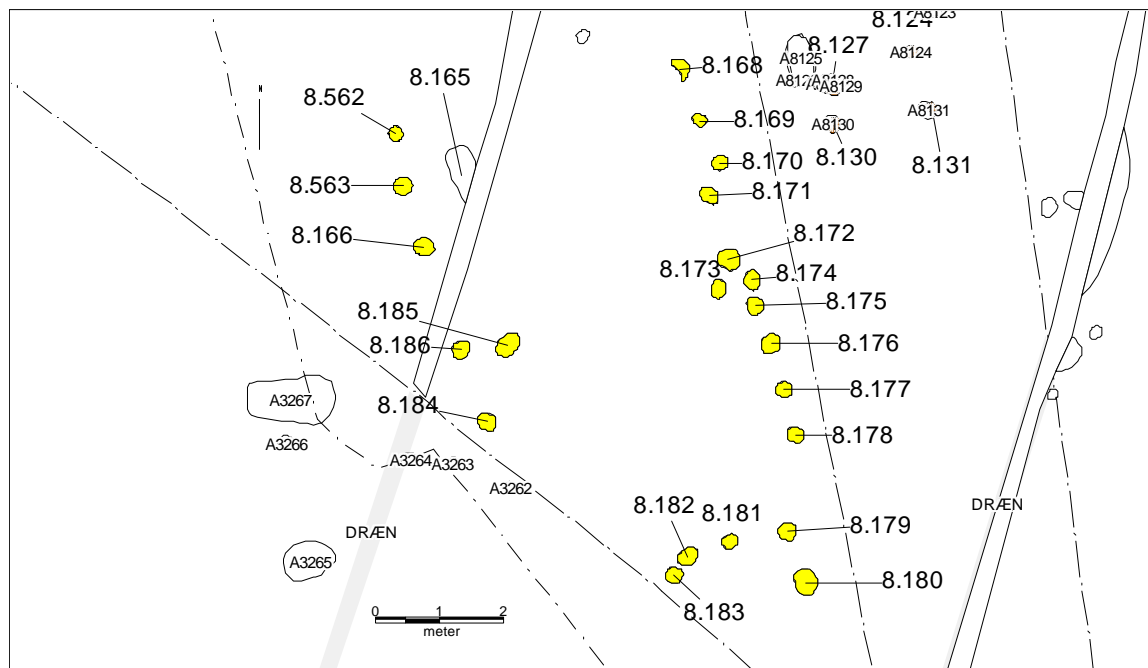
Skillevægge: Der var ingen båseskillerum eller skillevægskonstruktioner i huset.

Ildsteder: Der blev ikke påvist ildsted i huset.

Andet: Husets vestlige langvæg blev "skåret" af en recent nedgravning, som må formodes at have bortgravet et par vægstolper. Den østlige langvæg i huset var væsentligt dårligere bevaret end den vestlige.

Stratigrafi: Huset havde ikke i nogen stratigrafisk relation til andre af udgravningens huse og lå for tæt på langhus K304 til, at der her kan tales om samtidighed. Husets orientering (nord-syd) tyder på, at der her er tale om en økonomibygning, der må/kan have haft relation til et større gårdsanlæg.

K-nr: K302

Fig. 10 Hus K302 digital Mapinfo-plan

Fig. 11 Hus K302 set fra vest med snittede stolper

Klassifikation: Langhus, økonomibygning. Fig. 10-11.

Datering: Dateres til vikingetid (sandsynligvis dennes sene del) på baggrund af hustypologi. Hertil kommer fund i det omkringliggende område, der underbygger denne datering.

Orientering: Huset er orienteret nord-syd.

Beskrivelse af bygningen samt udgravningsmetoden:

Efter muldafrømningen med maskine blev huset opmålt i fladen med pantograf i målestok 1:50 på tegningerne T2501 og T2502. Alle anlæg blev snittet og opmålt i 1:20 på profiltegning PFT403. Der blev ikke udtaget jordprøver og stolperne blev ikke tømt.

Længde/bredde: Længden af huset, det vil sige den del der er udgravet under etape IV, udgør 8,4 m. Det er sandsynligt at huset ikke har været længere. Bredden på huset udgjorde 4,75 m. Huset havde et muligt sæt tagbærende stolper.

Tagbærende stolper: Mulige tagbærende stolper: A8173 og A8185. Afstanden mellem dem var 3,4 m. Dimensionerne på stolperne varierede fra 28 til 36 cm i bredden og fra 10 til 16 cm i dybden. Fylden bestod af heterogent lyst gråt sandet ler - enkelte steder spættet med undergrundsler og enkelte trækulsnister.

Indgangsstopler: A8171 og A8172. Indgangen var placeret i husets østvæg i dennes nordlige halvdel. Stolperne varierede fra 32 til 36 cm i bredden og fra 16 til 22 cm i dybden. Afstanden mellem dem udgjorde 1 m. Fylden bestod af heterogent lyst, gråt, sandet ler. Enkelte steder spættet med undergrundsler og enkelte trækulsnister og jernudfældningsnister .

Vægstolper: Østvæg: A8168, A8169, A8170, A8174, A8175, A8176, A8177, A8178, A8179, A8180. Vestvæg: A8166, A8186, A8184, A8562, A8163. Vægstolperne var mellem 6 og 18 cm dybe og mellem 20 og 36 cm brede. Fyldens beskrivelse var som for husets øvrige stolper.

Skillevægge: Mulig indre konstruktion (skillevæg) udgøres af A8181, A8182 og A8183

Ildsteder: Der blev ikke observeret ildsted i bygningen.

Andet: Husets sydlige halvdel fortsatte ud i udgravningen Godthåb etape II, men desværre ser det ud til, at stolpehullerne her ikke var så godt bevaret eller ikke blev registreret. Regelmæssigheden i anlæggene ved etape IV-delen kan ikke genfindes i de observerede anlæg fra etape II. Muligvis skyldes de få registreringer i etape II, at stolperne fremstod meget lyse i fladen idet de visse steder var opblandet med undergrundsler. Flere af stolperne i den aktuelle udgravning blev da også først erkendt under den senere genafrensning af fladen efter den indledende muldafrømning. Det var ikke muligt at genafrense området fra etape II, da denne flade var bortgravet ved spildevandsinstallationerne.

Stratigrafi: Huset havde ingen stratigrafisk relation med de øvrige huse, men muligvis skal hegnet K306 ses i tilknytning til huset, da dette førte op til husets indgang og måske har udgjort et slags forlænget ydre vindfang/læhegn. Huset kan muligvis være en økonomibygning tilknyttet langhus K304, men usikkert da K302 typologisk nok er lidt yngre end K304.

K-nr: K303

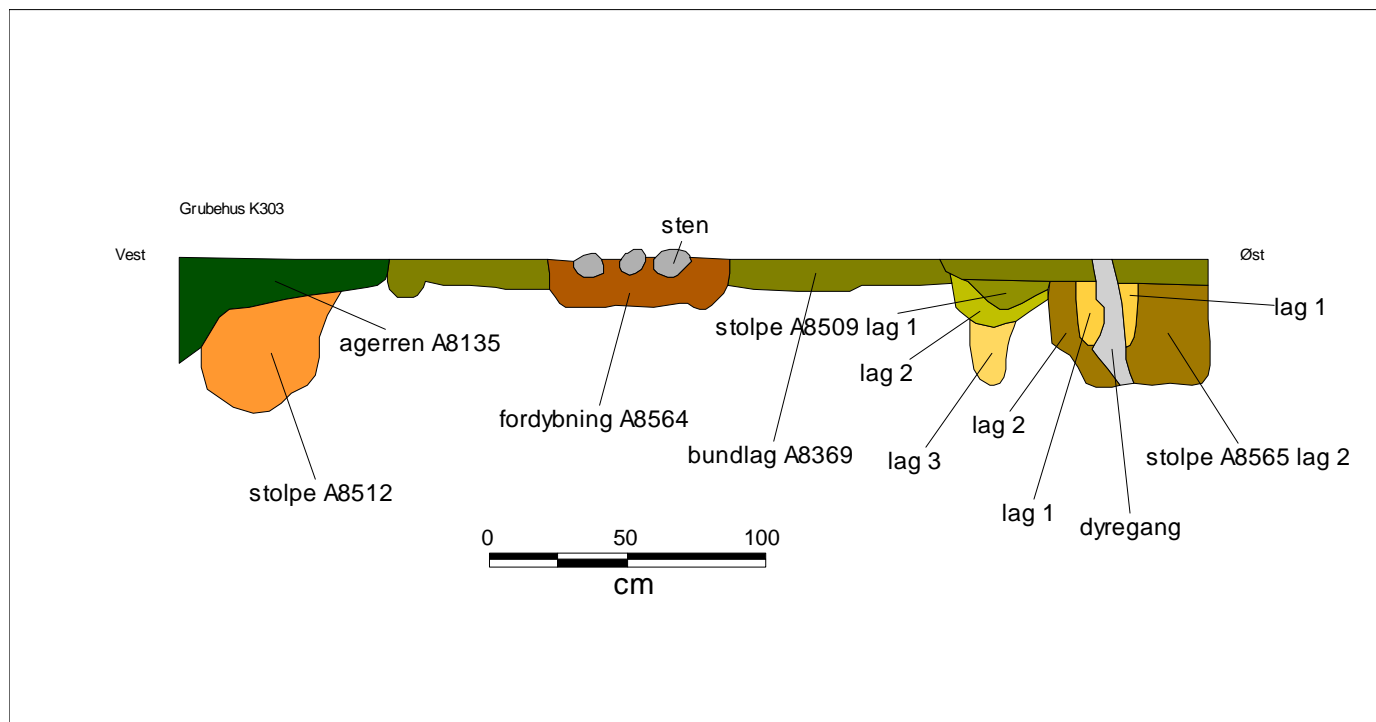

Fig. 12. Profilsnit af grubehus K303

Klassifikation: Grubehus. Fig. 12.

Datering: Dateres til vikingetid. Randskår fra et halvkuglekar X2009.

Orientering: De tagbærende stolper står orienteret øst-vest.

Beskrivelse af bygningen samt udgravningsmetoden:

Udgravningsmetode og udgraverens egne skriftlige tolkninger og overvejelser:

Ved aftagning af muldlaget fremkom et omtrent cirkelformet fyldskifte (A8369) med en diameter på ca. 380 cm. Pga. anlæggets form var sandsynligheden for, at der var tale om et grubehus stor. Specielt når fund fra de nærliggende områder (Etape III) har vist spor fra vikingetidsbebyggelse heriblandt flere grubehuse, blev taget i betragtning. Derfor blev fyldskiftet herefter kaldt K303. Ved nærmere afrensning af fladen fremkom fire stolpehuller i anlæggets sydlige halvdel: A8508, A8509, A8510 og A8511. Disse blev indledningsvist snittet. A8508's funktion er uvis, kan evt. have haft en tagbærende funktion i K303's vestlige del. A8509 har sandsynligvis haft en tagbærende funktion i grubehusets østside. Det samme har evt. A8510 og A8511. A8511 kan muligvis også have haft en funktion i K303's vægkonstruktion i sydøst. kronologien mellem A8510 og A8511 kunne ikke klarlægges pga. fyldens ensartede beskaffenhed. Herefter gravedes et snit i øst-vestlig retning gennem K303. Mod vest overlejreredes anlægget af agerren A8135, som ved samme lejlighed blev delvis snittet. Under agerren A8135 fremkom stolpehul efter tagbærende stolpe A8512. Centralt placeret i profilen fremkom A8564, som var en ret dyb nedgravning indeholdende en del sten i størrelsen op til 10x15 cm. A8564 bar ikke spor efter trækul, hvorfor det ikke, som først antaget, kunne være et ildsted. Evt. kan A8564 have haft en støttefunktion i K303. Stenene skal derfor nok ses som en måde at fastholde en stolpe – altså et stenforret stolpehul. Endvidere fremkom i profilsnittet stolpehullerne A8509 og A8565, begge må have fungeret som K303's tagbærende stolper mod øst. På trods af A8509's indtrukne placering, må denne

have været den oprindelige tagbærende stolpe, idet anlægget skæres af A8565, som derfor må have erstattet A8509. Længst mod øst konstateredes et snit af anlæg A8567, herom nedenfor. Snitgrøftens fyld og fylden fra K303's (A8369) sydlige del blev soldet med 3 mm sold. Her blev der kun gjort ringe fund, i form af et keramikskår (sideskår) X2009 og et lille flintafslag X2008. Herefter tømtes K303's nordlige halvdel, hvor den fulde udstrækning af A8512, A8564, A8509 og A8565 kunne konstateres og blev herefter indtegnet på fladetegning T2515 med stiptet linie. Af nye anlæg (også stiptet på tegning T2515) fremkom stolpehul A8566, hvis funktion er uvis, samt det krumme anlæg langs K303's nordøstlige side A8567. Undergrunden under K303 ændrede sig i området omkring A8567. Mod vest bestod den af fint sand, mens der mod øst fremkom et bælte af meget gruset sand med en gulbrun nuance. A8567 fremstod tydeligt mod vest mod den rene sandundergrund, mens anlægget mod øst var lidt sværere erkendeligt, idet fylden kun adskilte sig fra den grusede undergrund ved at være en anelse muldopblandet. I vestenden af A8567 fremkom stolpehul A8568. A8567 blev herefter snittet på langs. Svagt erkendeligt men dog med regelmæssighed fremkom pæle/stolpehullerne A8569, A8570, A8571, A8572, A8573, A8574. Det skal bemærkes, at undergrunden under K303 indeholdt en del dyre- og plantegange, og det samme gjorde sig gældende for fylden i A8567. Derfor kan nogle af ovennævnte pæle/stolpehuller være naturligt skabt, men regelmæssigheden taler dog for en menneskeskabt konstruktion. Ved finafrensning af fladen på A8567 kunne ovennævnte stolpehullers udstrækning ikke konstateres pga. A8567's grusede og uregelmæssige beskaffenhed og meget lave grad af muldopblanding. A8567 kunne evt. være en vægbænkkonstruktion. Det forekommer dog noget besynderligt, at man har gravet under gulvniveau i K303 for at konstruere en bænk. Ville man ikke snarere hamre pælene ned? Noget uforståeligt! A8567 blev lagvist fuldstændigt tømt, og der fremkom ikke yderlige spor efter pæle/stolper.

Alle stolpehuller i grubehuset blev tømt uden yderlige fund.

I K303's sydlige halvdel samt mod nordvest fremkom ikke konstruktionsspor a la A8567, så denne kan antageligt ikke have været en del af en vægkonstruktion.

Den 31/8 og 1/9 2005 blev en del af A8567 soldet, samt en del af grubehusets fyld fra den nordlige halvdel (A8369). I A8369 blev der fundet et lille randskår fra et halvkuglekar (X2009). Fylden i A8567 var meget undergrundslignende og totalt fundløs. Er A8567 overhovedet et kulturlag? - var dog lidt muldopblandet så dette kan ikke udelukkes. Er det en tilfældighed, at der fandtes et skift i undergrundens beskaffenhed/materiale fra fint sand til grus lige i kanten af grubehuset, eller er der tale om en bevist menneskeskabt konstruktion? muldopblandingen, på trods af dens minimalhed og placeringen af A8567 taler for, at der er tale om en menneskeskabt nedgravning.

Længde/bredde: A8369 betegner selve grubehuset i fladen. Længden udgør ca. 3,8 m og bredden ca. 3,5 m.

Tagbærende stolper: A8512, A8565. A8509 er sandsynligvis også en tagbærende stolpe, der erstattes af A8565

Stolper: A8566 A8510, A8411 og A8508 funktion uvis.

Ildsteder: Der var ingen ildsted i grubehuset

Andet: A8567 mulig vægbænk, med mulige pæle/stolpehuller A8568, A8569, A8570, A8571, A8572, A8573, A8574. Disse var svære at erkende pga. A8567's grusede beskaffenhed. A8565 stenforet stolpehul midt i grubehuset, med mulig støtte eller tagbærende funktion.

Stratigrafi: stratigrafisk relaterede grubehuset sig ikke til andet end A8135, agerrenen som skar husets vestlige del.

K-nr: K304

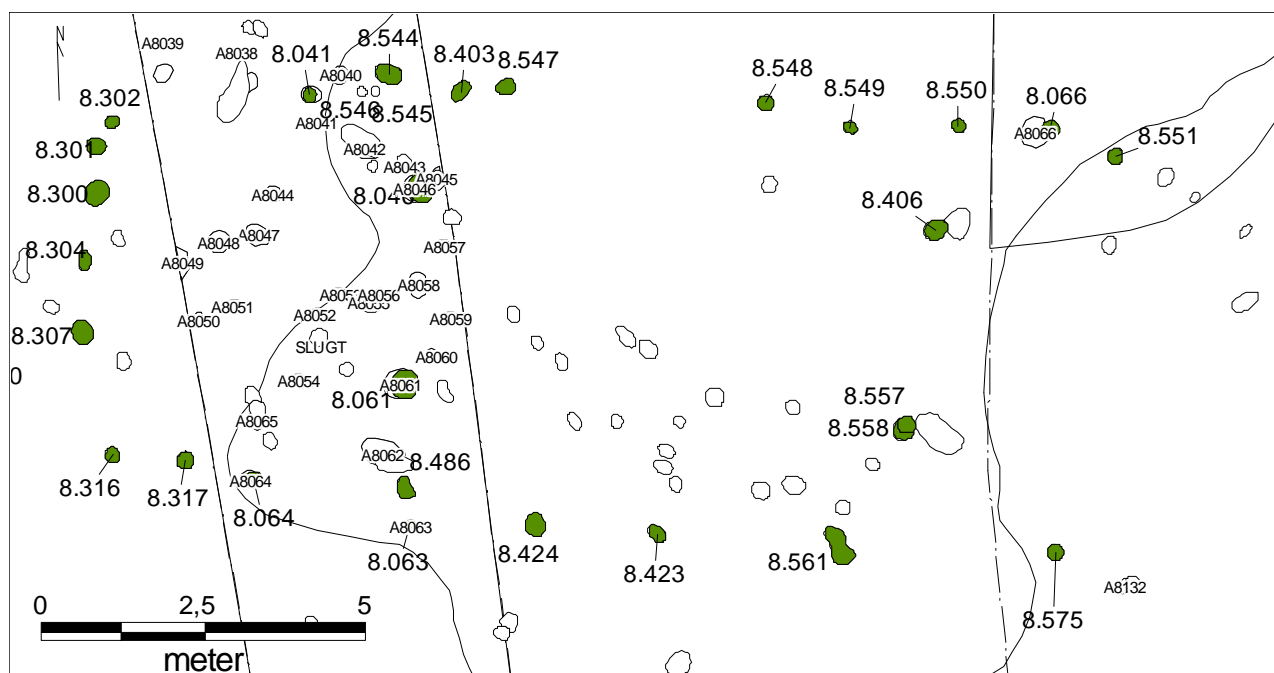

Fig. 13 Hus K304 digital Mapinfo-plan

Klassifikation: Langhus. Fig. 13.

Datering: Dateres til vikingetid (omkring 900 e.Kr.) på baggrund af hustypologi.. Huset har rundbuede vægge og formentligt kun fire sæt tagbærende stolper, det østligste sæt var ikke bevaret hvilket skyldes, at det muligvis blev bortgravet af maskinen. Huset overløjrede et ca. 10-20 cm tykt kulturlag med et stort indhold af ildskørnede sten og trækulsrester. Dette kulturlag overløjrede fylden i slugten A8139 og blev desværre bortgravet i den østlige del inden det erkendtes, at huset var yngre end kulturlaget. Stolpehullerne fra huset var nedgravet i kulturlaget og ved afgravningen er nogle af disse vanskeligt erkendbare stolper muligvis blevet bortgravet.

Orientering: Huset var orienteret øst-vest.

Beskrivelse af bygningen samt udgravningsmetoden:

Huset blev opmålt i 1:50 på pantograftegningerne: T2507, T2508, T2520, T2526 og de snittede stolpehuller i 1:20 på profilttegning PFT406. Der blev ikke udtaget jordprøver og kun et stolpehul, A8300, blev tømt, idet der heri blev fundet keramik (X2012).

Husets afslutning i øst blev ikke endelig afklaret idet der måske er gravet for voldsomt af med maskine i denne del. Opfyldslaget i slugten A8139 var ældre end huset, idet stolpehullerne gennemskar dette. Stolpehullerne indeholdt en del ildskørnede sten fra et overliggende og delvis bortgravet kulturlag, hvilket tyder på, at dette lag også var ældre end huset. Med bortgravningen kan enkelte stolper være forsvundet med dette lag.

Længde/bredde: Længden målt fra de yderste sæt tagbærende stolper udgør 13 m. Det skal dog her nævnes, at der sandsynligvis mangler et fag længst mod øst og at huset herved formentligt har været ca. 18 m. langt. Der kunne kun registreres tre sæt tagbærende stolper, men det er højest sandsynligt, at huset har bestået af fire sæt ligesom K301. Husets max bredde må have udgjort 6 m.

Tagbærende stolper: A8307, A8300, A8061, A8046, A8557, A8406 (A8407) Alle de tagbærende stolper blev snittet i husets tværetning. Dybden var mellem 10 og 50 cm og bredden var mellem 29 og 55 cm. Fylden bestod af gråbrunt humøst sand opblandet med undergrundsler og ildskørnede sten samt trækulsnister.

Indgangsstopler: Der blev ikke udskilt/erkendt indgangsstopler.

Vægstolper: nordvæg: A8294, A8302, A8041, A8545, A8546, A8403, A8547, A8548, A8549, A8550, A8551, A8552. sydvæg: A8314, A8316, A8317, A8064, A8486, A8063, A8424, A8423, A8561, A8575. vestgavl: A8307, A8304, A8300, A8301. Dimensionerne på vægstolperne varierer mellem 4 og 30 cm i dybden og mellem 15 og 48 cm i bredden. Fylden varierede fra lyst, gråt sand til mørkegråt sand indeholdende trækulsnister.

Skillevægge: Der registreredes ingen indre konstruktioner i huset

Ildsteder: der var ingen ildsted i huset

Stratigrafi: Stratigrafisk var huset yngre end slugten A8139 og kulturlaget over slugten, idet stolperne i huset skar dette lag. Stratigrafisk kan huset ikke relateres til de øvrige huse i området. Typologisk er huset samtidigt med hus K301, men umiddelbart lå de for tæt og for skævt på hinanden til at kunne udgøre et samlet gårdsanlæg. Placeringsmæssigt kan økonomibygningen K302 derimod godt være en bygning i tilknytning til langhus K304, men K302 synes typologisk at være lidt yngre end K304. Hvorvidt de to hustyper kan have eksisteret samtidigt var det ikke muligt at afgøre ved den aktuelle udgravning. Langhus K300 dateres til en lidt ældre periode (germansk jernalder) og har derfor heller ingen sammenhæng med K304. K307 i forlængelse af K304 kan evt. være samtidig med K304 og have tilknytning til huset i funktion af en lille økonomibygning.

K-nr: K305

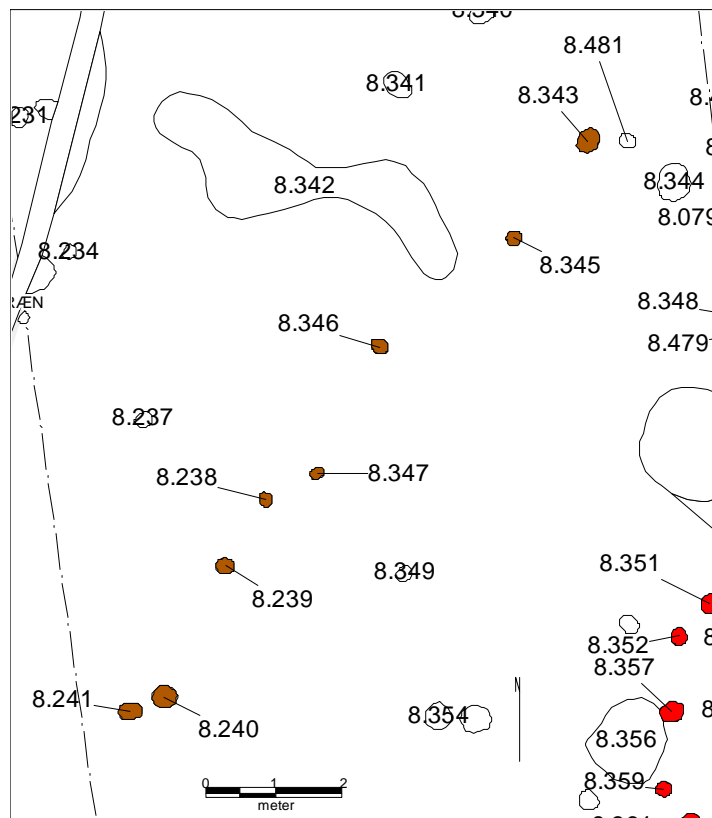

Fig. 14. Hegn K305 digital Mapinfo-plan

Klassifikation: Hegn. Fig. 14

Datering: Hegnet kan ikke dateres nærmere.

Orientering: Hegnet forløber i retningen fra nordøst til sydvest.

Beskrivelse af hegnet samt udgravningsmetoden:

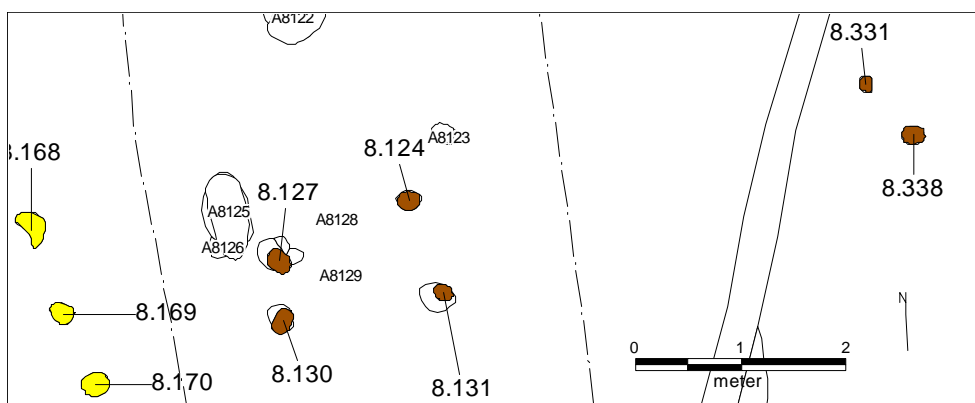
Hegnet er opmålt i fladen i 1:50 med felt pantograf og findes på tegningerne: T2506, T2509, T2510. De stolper, der blev udvalgt til snitning, er tegnet i 1:20 på PFT 400. Der blev ikke gjort fund i stolperne, og der blev heller ikke udtaget jordprøver herfra. Hegnets fortsættelse mod sydvest skal søges i det i forvejen udgravede område fra Godthåb etape III udgravningerne, hvor det registreredes som K150. Hegnet fortsatte op mod hus K304, men har ingen umiddelbar sammenhæng hertil.

Længde/bredde: Længden på hegnet var 10 m. Det skal/kan ikke udelukkes, at udstrækningen har været længere mod nord.

Stolper: snittet: A8239, A2346, A8345. Bredden varierede fra 22- 26 cm og dybden mellem 6 og 10 cm. Fylden var heterogen mellem til lyst sand opblandet med jernudfældning. Ikke snittet: A8241, A8240, A8238, A8347.

Stratigrafi: Hegnet har ingen stratigrafiske relationer med andre af udgravningens konstruktioner og kan ikke umiddelbart relateres til et langhus eller et gårdsanlæg.

K-nr: K306

Fig. 15. Hegn K306 digital Mapinfo-plan

Klassifikation: Hegn. Dobbelttrædet. Fig. 15

Datering: Kan ikke dateres ud fra fund, men skal sandsynligvis dateres til vikingetid og er sammenhængende med hus K302.

Orientering: Hegnet løber fra huset K302 i vest mod øst.

Beskrivelse af hegnet samt udgravningsmetoden:

Stolperne er opmålt i fladen med feltpantograf i 1:50 på tegningerne: T2504, T2508, T2509 og i snit på profiltegning PFT400. Der er ikke udtaget jordprøver eller fundet fund i stolperne.

Længde/bredde: Længden på hegnet er 8 meter, målt fra hus K302.

Stolper: A8130, A8127, A8131, A8124, A8338, A8331. Dimensionerne varierede mellem 16 og 28 cm i bredden og mellem 8 og 14 cm i dybden. Fylden bestod af mellemgråt sand indeholdende jernudfældningsnister.

Stratigrafi: Hegnet skar ikke andre konstruktioner, men kan sandsynligvis relateres til hus K302, idet det udgik fra dets indgangsparti mod øst. Der er altså ikke tale om et hegn til markering af et gårdsanlæg, men måske snarere tale om et forlænget udvendigt vindfang/læhegn til hus K302.

K-nr: K307

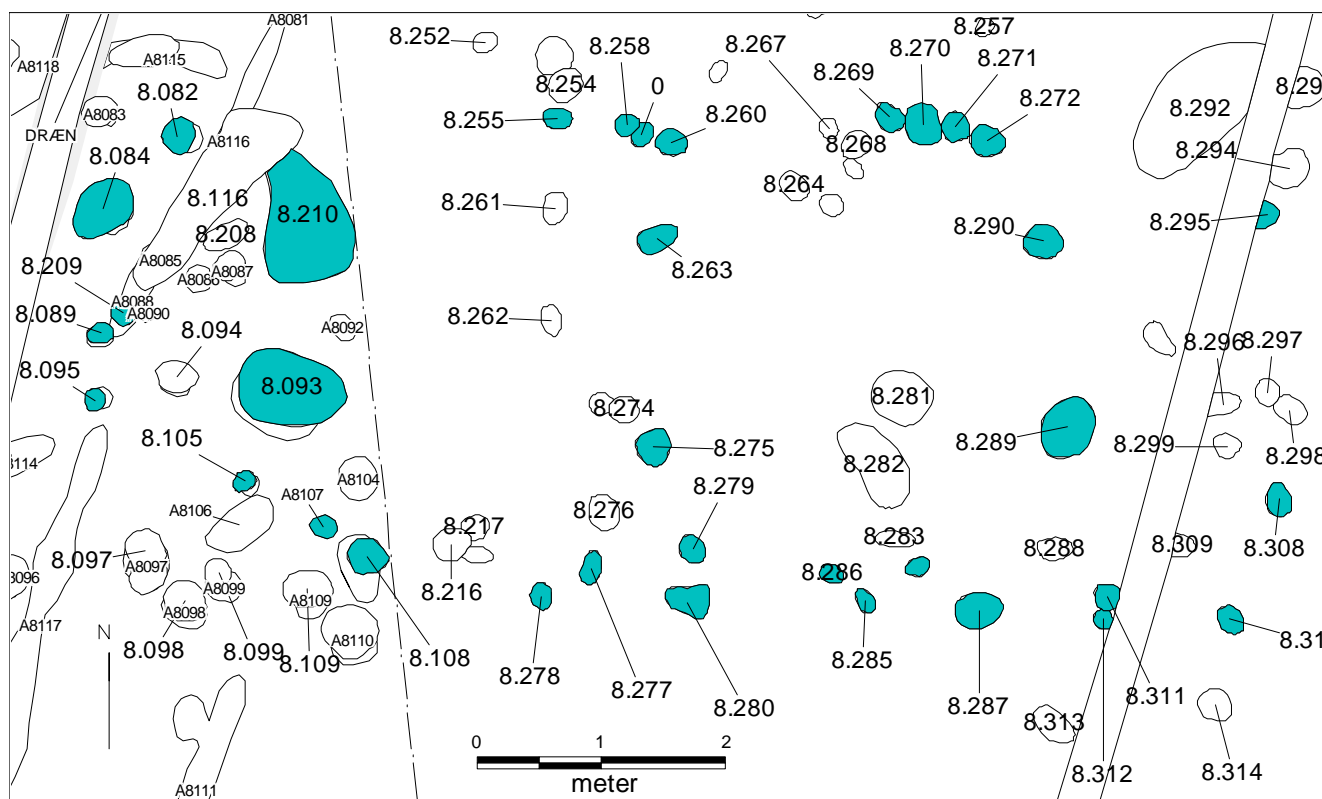

Fig. 16. Hus K307 digital Mapinfo-plan

Klassifikation: Langhus, økonomibygning. Fig. 16

Datering: Huset kan ikke dateres på baggrund af fund. Huset er først registreret under efterbearbejdningen og stolpehullerne er derfor ikke blevet snittet.

Orientering: Huset er orienteret øst-vest.

Beskrivelse af bygningen samt udgravningsmetoden:

Huset er tegnet i fladen med pantograf i 1:50 på tegningerne: T2503, T2507, T2508. Kun en enkelt tagbærende stolpe og to vægstolper er snittet i forbindelse med udgravningen af hus K300 og 304. Disse findes på PFT 400 og PFT 406.

Længde/bredde: Huset består af tre fag tagbærende stolper. Det er 9,5 m. langt og 4 m. bredt. Huset er fundet under efterbearbejdning og størstedelen af stolperne er derfor ikke snittet.

Tagbærende stolper: A8289, A8290, A8263, A8275, A8093, A8210. (A8093 er snittet og tegnet i 1:20 på PFT400). Den tagbærende stolpe, der blev snittet var 55 cm bred og 20 cm dyb, med fyld bestående af opblandet mellemgråt og lysgråt sand med pletter af jernudfældning.

Indgangsstopper: Da huset ikke blev registreret før efterbearbejdningen kan det ikke afgøres, om nogle af vægstolperne udgør dørstopper.

*Vægstolper og gavlstoler:*A8106, A8255, A8259, A8267, A8269, A8270, A8271, A8272, A8267, A8260, A8258, A8082, A8084 (PFT400), A8209, A8089, A8095, A8105, A8108, A8278, A8277, A8279, A8280, A8284, A8285, A8286, A8287, A8311, A8312, A8310 (PFT406), A8308, A8298, A8295.

Det skal igen nævnes, at disse stolper er udskilt under efterbearbejdningen og er ikke undersøgt i felten. A8084 blev snittet og var 38 cm. bred og 89 cm. Dyb. Fylden bestod af mørkebrunt sandet muld med trækulsnister. A8310 var 16 cm. bred og 7 cm. dyb med fyld bestående af lysgråt homogent sand med enkelte nister af jernudfældning.

Skillevægge: Der blev ikke fundet tegn på skillevægge eller andre indre konstruktioner.

Ildsteder: Der var intet ildsted i huset.

Stratigrafi: Huset kan ikke være samtidigt med hus K300, da de to huse overlærer hinanden, og da hus K307 først blev udskilt under efterbearbejdningen har det ikke været muligt at klarlægge kronologien mellem de to huse i felten. Muligvis kan K307 i stedet have relation til hus K304, da disse to huse lå i forlængelse af hinanden og dermed respekterede hinanden.

Anlægsbeskrivelser

Gruber

A8394

Profiltegning PFT 401

Længde 172 cm og dybde 50 cm.

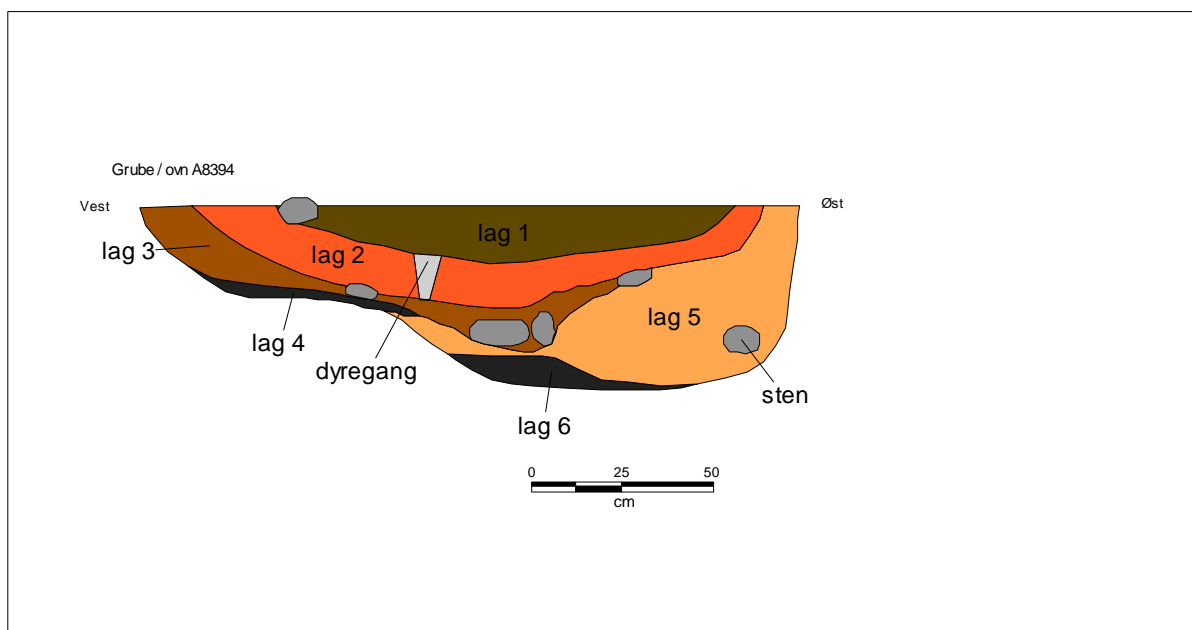

Fig. 17 Profilsnit af grube / ovn A8394

Gruben fig. 17 var beliggende østligst i feltet og indeholdt forskellige opfyldslag. Den tolkes som en mulig ovn, idet mange af fyldlagene med brændt materiale tydede herpå. I bunden af gruben sås et heterogent gråsort askelag med trækulsnister (lag 6). Derover lå et homogent gråsort undergrundslignende lerlag (lag 5). Dette var dækket af et lag (lag 4), som lignede bundlaget. Herover lå et lag (lag 3) af homogent mørkbrunt sand med ildskørnede sten og enkelte trækulsnister. Det næstøverste lag i gruben (lag 2) bestod af heterogent rødbrændt ler blandet med rødgult ikke brændt ler, som kan have udgjort et lerlag i en ovn. I dette lag fandtes en større brændt lerklump X2007, der sandsynligvis er en fragmenteret ildbuk. Grubens øverste fyldlag (lag 1) bestod af homogent gråbrunt sand. Under udgravningen blev der i fylden fundet flintafslag X2006 samt en del keramik X2005, som dateres til bronzealder eller førromersk jernalder.

A8395

Profiltegning PFT 401

Længde ca. 3,0 m og dybde ca. 50 cm.

Gruben havde rundet bund og var nedgravet i sandet undergrund.

Gruben blev snittet øst-vest og fylden viste sig som heterogen bestående af mellemgråbrunt fint sand, hvori en del pletter bestående af lyst gulligt sand forekom. Den indeholdt ligeledes en del nister af brændt ler og enkelte ditto af trækul. Fylden var ret forstyrret af planterødder og dyregange. Mod grubens bund og sider blev fylden en anelse opblandet med gulligt undergrundssand. Under snitningen blev der fundet et enkelt bugskår X2011. Grubens funktion er ukendt.

A8377

Profiltegning PFT 401

To gruber

Den største grube havde en længde på 1,76 m og dybde ca. 22 cm.

Desuden sås i snittet en mindre grube beliggende umiddelbart vest herfor med længde 50 cm og dybde 14 cm.

Fylden i begge gruber bestod af mellemgråbrunt fint sand, som mod bunden var lysere og mere gråt. Gruben lå i et område, hvor undergrunden bestod af ler. Formålet med nedgravningen har derfor muligvis været at udnytte dette undergrundsmateriale – ler – lertagningsgrube.

A8032

Profiltegning PFT 401

Kogestensgrube

Fig. 18. Kogestensgrube A8032 set fra syd

Længde 425 cm og 23 cm dyb.

Langoval grube fig. 18 med flad bund og næsten lodrette sider.

Fylden bestod af sort trækulsholdigt sand med mange ildskørnede sten i mindre stykker. Der blev udtaget en floteringsprøve fra laget i kogestensgruben for at undersøge fylden for evt. brændt korn. Ingen fund under udgravningen.

A8224

Profiltegning PFT 401

Kogestensgrube

Længde 118 cm og 32 cm dyb.

Grube med rundet bund og skrå sider.

Fylden bestod af mørk gråbrunt sand med pletter af koncentreret trækul. Nogle (ikke mange) ildskørnede sten. Enkelte pletter af lysere gråbrunt sand.

A8399

Profiltegning PFT 401

Kogestensgrube

Længde ca. 60 cm og ca. 18 cm dyb

Grube med rundet bund og rundede sider.

Fylden bestod nederst af sort homogent meget trækulsholdigt sand. Derover lå et lag af mørkt homogent gråsort sand med mange ildskørnede sten.

A8400

Profiltegning PFT 401

Kogestensgrube

Fig. 19 Kogestensgrube A8400 set fra nord

Kogestensgrube fig. 19 beliggende umiddelbart øst for A8399

Længde ca. 75 cm og dybde ca. 20 cm

Grube med flad bund og næsten lodret side mod øst og rundet side mod vest.

Fylden bestod nederst af sort homogent, meget trækulsholdigt sand. Derover et mørkt homogent sort leret sandlag indeholdende ildskørnede sten og trækul. Øverste fyldlag udgjorde et homogent gråsort sandlag med mange ildskørnede sten i smulder.

A8139 og A8033
Slugt / kløft og kogestensgrube?

Fig. 20. Profilsnit gennem slugten / kløften A8139 set fra nordvest

Fig. 21. Profilsnit gennem kogestensgrube A8033 i slugt / kløft A8139 set fra nordøst

Slugten kunne følges i den aktuelle udgravningsflade fra nord til syd og videre ned gennem de tidligere udgravninger etape II og III. Der blev i forbindelse med udgravningen af etape IV maskingrøvet to snitgrøfter igennem slugten. Disse snit blev opmålt og tegnet i 1:20 på profilttegning PFT402. Det nordlige snit gik gennem, hvad der siden viste sig at være en stor kogestensgrube/udsmidsgrube A8033. Dette anlæg A8033 indeholdt store mængder af ildskørnede sten - ofte stærkt fragmenterede, en del trækulsnister og lag indeholdende mængder af aske. Dette anlæg (A8033 fig. 21) tolkes altså som en stor kogestensgrube eller som sammenbrændt udsmid i slugten A8139. Umiddelbart syntes gruben A8033 at skære slugten, hvilket gør gruben yngst. Sammenholdes dette faktum med, at der i store områder henover slugten befandt sig et ca. 10-20 cm tykt sort lag indeholdende trækul og ildskørnede sten, tyder dette på, at der her har været tale om et kulturlag fra en omfattende bopladsaktivitet med brug af kogestensgruber og ildskørnede sten. Dette lag blev bortgravet med maskinen i forbindelse med muldafrømningen.

Det sydlige snit gennem slugten (fig. 20) viste her, såvel som i fladen, at den i nyere tid var blevet stærkt drænet. Snittet viste, at slugten havde været maksimalt 120 cm dyb og havde en uregelmæssig

bølgende bund. Slugten var stærkt lagdelt og enkelte steder sås tegn på vandaflejringer - specielt lagene 11-14, 19-21 og 25-28, der alle udgjorde bundlagene de dybeste steder i profilsnittet. Herover sås et homogent mørkt, gråbrunt sandlag som opfyldning.

I slugtens øverste lag kunne der erkendes et rødbrunt tørvelag (lag 3), hvilket tyder på, at der har været fugtigt. På målbordskortet er området da også markeret som et vådområde (se fig. 2). Den 10 m lange profil var stærkt forstyrret af i alt fem recente drængrøfter, som sås nedgravet i slugten. Disse iagttagelser forklarer slugtens kraftige dræning i nyere tid og dennes funktion som et udsמידssted i oldtiden. Det kan dog undre, at der trods udsמידslagene ikke blev gjort fund af keramik eller andre husholdningslevn under udgravningen af profilsnittet gennem slugten.

Fremtidigt arbejde

Udgravningen i det aktuelle område anses for afsluttet og området frigives.

Manglen på øst-vestvendte beboelseshuse tyder på, at det ikke er hele gårdsanlæg, der er fremkommet under udgravningen, og at vikingetidens bopladsområde dermed ikke er udgravet i sin helhed. Dette anses heller ikke for muligt, da etableringen af motorvej E45 beliggende umiddelbart nord for udgravningsområdet må have fjernet en stor del af bopladsen. Muligheden for at finde bopladsspor og den tilhørende gravplads nord for motorvejen er dog stadig til stede.

Det må på det kraftigste pointeres, at området øst for det udgravede felt, vest for Låsbyvej og nord for stamvejen ikke kan frigives. I dette område viser prøvegravninger, at der er intensive bebyggelsesspor fra jernalder og vikingetid. Således kan hovedgården til de tidligere registrerede økonomibygninger også ligge i dette område. Skal der udføres anlægsarbejde eller køres med maskiner i området bør der forinden foretages en udgravning.

Søren Timm Christensen
Stud. mag. (assisterende leder)
Skanderborg Museum
September 2005

Susanne Nissen Gram
Cand. mag. (udgravningsleder)
Skanderborg Museum
September 2005